

Dorota Luber

"Z rodziną i dla rodziny w dobie globalizacji" : Sprawozdanie z IX Międzynarodowego Sympozjum Naukowego odbytego 5–6 maja 2009 r. w Piotrkowie Trybunalskim

---

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (44-45), 169-172

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota LUBER

Z rodziną i dla rodziny w dobie globalizacji

Sprawozdanie z IX Międzynarodowego Symposium Naukowego

odbytego 5-6 maja 2009 r. w Piotrkowie Trybunalskim

W maju 2009 roku z inicjatywy Instytutu Nauk Pedagogicznych Filii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim oraz Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach odbyło się kolejne już, IX Międzynarodowe Symposium Naukowe: „Z rodziną i dla rodziny w dobie globalizacji”. Symposium zgromadziło uczestników z wielu ośrodków akademickich w Polsce i za granicą, m.in. z Uniwersytetu im. Szewczenki w Kijowie, z Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Wyższej Szkoły Pedagogiki Resocjalizacyjnej w Warszawie, Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego, WSP TWP w Warszawie oraz przedstawicielei GWSP w Mysłowicach i Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim.

W składzie Komitetu Honorowego Symposium byli: prof. dr hab. Anna Grochulska, prof. dr hab. inż. Mirosław Czapka, prof. dr hab. Ryszard Kuriata. Komitet Naukowo-Programowy tworzyli: prof. dr hab. Józef Stępak, dr Helena Marzec, dr Mirosław Wójcik. Przewodniczącym Symposium był prof. dr hab. Józef Stępak, a sekretarzem naukowym dr Helena Marzec. Symposium otworzyła prof. dr hab. Anna Grochulska, prorektor ds. Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim, a następnie głos zabrał prof. dr hab. Józef Stępak, dyrektor Instytutu Nauk Pedagogicznych oraz prof. dr hab. Piotr Paweł Barczyk, przedstawiciel JM Rektora GWSP w Mysłowicach, dr Mirosława Wójcika. Gości powitał także prof. dr hab. Ryszard Kuriata, Dziekan Wydziału Nauk Społecznych Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim.

Po uroczystym otwarciu rozpoczęto obrady plenarne, które zapoczątkował interesującym i bardzo obrazowym wystąpieniem prof. dr hab. Mariusz Jędrzejko, z PEDAGOGIUM – WSPR Warszawa, w którym zarysował specyfikę zagrożeń współczesnej rodziny wynikających z uwarunkowań cywilizacyjnych. Profesor zwrócił szczególną uwagę na kluczowy problem współczesnej rodziny, jakim jest brak wzorów do naśladowania, co powoduje różnorodne zaburzenia procesu wychowania. Dzieci coraz więcej czasu spędzają w cyberprzestrzeni, stąd też i ich ubogi język – ludzie w cyberprzestrzeni używają około 400 słów, a człowiek inteligentny do komunikacji używa 1800 słów. Kolejnym zagrożeniem jest sprawa zapracowania rodziców, którzy mają coraz mniejszy wpływ na swoje dzieci z uwagi na brak czasu na kontakty z nimi. Ponadto w świetle badań, które

autor wystąpienia przeprowadził, wynika, że dewiacje i patologie coraz częściej występują w klasie ludzi bogatych (przemoc domowa, uzależnienia od alkoholu czy narkotyków); czyli problemy, które do tej pory przypisywano wyłącznie marginesowi, dotyczą obecnie także tzw. klasę średnią.

Następnie głos zabrał prof. dr hab. Tadeusz Michalczyk z Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego, który przedstawił różne sposoby ujmowania rodziny w dobie globalizacji. Z kolei prof. dr hab. Włodzimierz Goriszowski z WSP TWP w Warszawie zrelacjonował wychowanie rodzinne w Ameryce, które nieco różni się od tego w Polsce, a jest to generowane warunkowaniami społeczno-kulturowymi. Profesor zwrócił uwagę na kwestię priorytetową owego wychowania rodzinnego, jaką jest inwestycja w przyszłość i karierę dziecka, polegająca na „wyławianiu” talentów i trosce o jak najlepszą szkołę czy uczelnię, w której młody człowiek będzie się kształcił. Można zaryzykować stwierdzenie, że jest to wychowanie utylitarne – według maksymy „ *bądź the best*”, a osiągniesz sukces, co jest zrozumiałe ze względu na specyficzną mentalność amerykańską.

Część pierwszą sesji plenarnej zakończyło wystąpienie prof. dr hab. Krystyny Ferenc z Uniwersytetu Wrocławskiego, która w referacie *Świętowanie w rodzinie współczesnej – znaczenie i funkcje*, naświetliła niezwykle istotny i wieloaspektowy wątek tradycji świętowania dla więzi rodzinnych, ale i dla wychowania dziecka w sferze szeroko pojętej kultury. Profesor zwróciła uwagę na konieczność świętowania w rodzinie, nie tylko świąt Bożego Narodzenia czy Wielkiej Nocy, ale także tzw. świąt państwowych, narodowych, gdyż one w dużym stopniu przyczyniają się do kształtowania postaw patriotycznych i do lepszej integracji na gruncie rodziny i społeczeństwa. Zatem rola i znaczenie świętowania w rodzinie posiada wymiar tak wychowawczy, jak i socjalizacyjny oraz kulturowy.

Po przerwie obrady rozpoczął ks. prof. dr hab. Jan Śledzianowski z UJK w Kielcach, obrazowo nakreślając relacje międzypokoleniowe w rodzinach polskich w roku 2007. Jak dowodzą badania empiryczne prowadzone przez księdza Profesora, kondycja polskich rodzin w tym obszarze jest dobra – polska rodzina nadal jest niekwestionowaną wartością w polskim społeczeństwie. Takiego zdania są nie tylko badani rodzice czy dziadkowie, ale także młodzi ludzie, którzy tęsknią za rodziną, kochają rodzinę – to mama, tata, babcia i dziadek są tymi osobami, które pomagają się im rozwijać. I młodzi ludzie o tym wiedzą. Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Piotr Paweł Barczyk z GWSP w Mysłowicach, który nakreślił istotne aspekty pracy kuratora sądowego w obszarze wspomagania pedagogicznego podsądnych. Profesor podkreślił znaczenie wielorakich kompetencji zawodowych kuratora z zakresu psychologii, pedagogiki, opieki, mediacji, prawa etc. Jako końcowy postulat Profesor wysunął propozycję tworzenia Centrów Pomocy Rodzinie, które gwarantowałyby kompleksową i interdyscyplinarną pomoc potrzebującym rodzinom.

W części przedpołudniowej wystąpiła także prof. dr hab. Mariya Leshchenko z Uniwersytetu im. Szewczenki w Kijowie, naświetlając teoretyczne i metodyczne aspekty komunikacji w rodzinie. Tę część obrad zakończył prof. dr hab. Józef Sowa z GWSP w Mysłowicach, który podjął wątek aksjologicznego kon-

tekstu wychowania w rodzinie, który posiada niebagatelne znaczenie dla kształtowania prospołecznych postaw dzieci i młodzieży. Wszystkie wystąpienia podnosiły kwestię rodziny w wielorakich wymiarach jej funkcjonowania, prelegenci zwracali uwagę na najistotniejsze wątki w obszarze zagrożeń, ale i te, które w rodzinie spełniają rolę wiążącą i budującą wzajemne relacje w oparciu o miłość, zrozumienie i akceptację.

Kolejne wystąpienia podczas sesji plenarnej zwróciły uwagę na znaczenie rodziny dla rozwoju człowieka, ale i całego społeczeństwa, z uwagi na ogromne potencjały, jakimi dysponuje rodzina – przede wszystkim – potencjał miłości (prof. dr hab. Zygmunt Markocki – *Rodzina kolebką miłości i fundamentem życia społecznego*). Następnie zaprezentowane zostały zagrożenia współczesnej rodziny w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym, takie jak: ubóstwo, ale i konsumizm, zanik więzi i komunikacji, nadmierny liberalizm pedagogiczny, etc. (dr Dorota Luber – *Dychotomiczna perspektywa zagrożeń współczesnej rodziny*). Zwrócono również uwagę na różnorodne problemy polskiej rodziny w XXI wieku, m.in. brak czasu, pogoń za pracą i pieniądzem (dr Katarzyna Kutiak-Zakrzewska – *Okiem pedagoga – wizja współczesnej rodziny*).

Podjęto także problematykę kultury prozdrowotnej w rodzinie, zwracając uwagę na potrzebę kształtowania postaw prozdrowotnych dzieci, zaczynając już od wieku przedszkolnego (dr Anastazja Wilczkowska – *Wpływ rodziny na kształtowanie sprawności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym*). Dr Mirosława Gawęcka przedstawiła także innowacyjny model wspierania rodziny w kontekście dokonujących się przemian cywilizacyjnych, uwzględniający adaptację pozytywną i kontekstualność polaryzującej rzeczywistości (*Model promocyjny pracy z rodziną w ujęciu paradoksu czasu przemian*). Na zakończenie obrad plenarnych pierwszego dnia Sympozjum wystąpił dr Tadeusz Sakowicz, który zwrócił uwagę na zasadnicze wartości, o które rodzina powinna się troszczyć, a mianowicie nierozzerwalność więzi małżeńskiej i rodzinnej. Nazwał wręcz bohaterstwem trwanie w związku małżeńskim i dawanie świadectwa bezcennej miłości małżeńskiej, która stoi u podstaw miłości rodzinnej. Wszystkie referaty korespondowały z wiodącym tematem Sympozjum, a więc wszystkie podnosiły te kwestie, które służą szeroko pojętemu dobru współczesnej rodziny.

Warto zaznaczyć, iż po tych intelektualnych „pegazowych lotach” uczestnicy Sympozjum mieli możliwość odetchnięcia na uczcie duchowej – organizatorzy przygotowali koncert pieśni operowych i operetkowych. Po czym studenci Koła Teatralnego rozbawili publiczność scenkami kabaretowymi według własnego scenariusza i reżyserii, a traktowały one o głównie o życiu studentkim.

Drugiego dnia obrady prowadzone były w trzech sekcjach:

- Aksjologiczne ujęcie rodziny;
- Komunikacja i relacje interpersonalne w rodzinie;
- Dylematy rodziny w dobie globalizacji.

Moderatorami poszczególnych sekcji byli: ks. prof. dr hab. Jan Śledzianowski, prof. dr hab. Zygmunt Markocki, prof. dr hab. Piotr Paweł Barczyk, prof. dr hab. Mariusz Jędrzejko, prof. dr hab. Tadeusz Michalczyk, prof. dr hab. Jó-

zef Stępak. Ponad pięćdziesięciu prelegentów reprezentujących znamienite polskie uczelnie pedagogiczne wymieniało swoje doświadczenia tak teoretyczne, jak i empiryczne.

W podsumowaniu zwrócono uwagę na jedną z zasadniczych kwestii; otóż większość rozważań teoretycznych, jak również doniesień z badań koncentrowało się na negatywnych aspektach funkcjonowania współczesnej rodziny – patologie, zaburzenia, uzależnienia, dysfunkcjonalność, rozwody etc. Natomiast niewiele było wystąpień, które podnosiły pozytywny wymiar rodziny, a przecież tych rodzin jest zdecydowanie więcej. Stąd też postulat, aby kolejne Sympozjum poświęcić rodzinom funkcjonującym prawidłowo, aby uzyskać odpowiedź na pytanie: Dlaczego? Jak im się to udało? Jako konieczność XXI wieku pojawił się także postulat tworzenia kompleksowych ośrodków wsparcia dla rodzin, które wskutek wyzwań i problemów współczesności stanęły w obliczu klęski rozpadu rodziny, ubóstwa, bezrobocia czy też zaniku więzi.

Konferencja przebiegała we wznieślej intelektualnie, ale i interpersonalnie atmosferze, sprzyjającej tak owocnym pod względem merytorycznym obradom oraz zintegrowała środowisko badaczy rodziny wokół ważkich i naglących kwestii dotyczących jej funkcjonowania. Wydaje się właściwe zwrócenie uwagi na problematykę rodziny z racji jej wagi i roli, jaką na przestrzeni wieków pełniła i nadal pełni w społeczeństwie. Tym bardziej, że w dobie postępujących ekspansywnie przemian cywilizacyjnych rodzina stanęła w obliczu rozmaitych – nowych – problemów i trudności. Wiele współczesnych rodzin polskich przeżywa rozmaite kryzysy powodowane wielorakimi uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, kulturowymi, ale także zmieniającą się sytuacją aksjologiczną. Postępujący relatywizm wartości, degradacja autorytetów czy konsumizm stanowią istotne zagrożenia implikujące wiele negatywnych zjawisk. Obecna sytuacja aksjologiczna w świecie wzbudza uzasadniony niepokój nie tylko pedagogów; przemieszanie utopii i racjonalizmu, zręczne manipulowanie człowiekiem to tylko nieliczne elementy prowadzące do postępującej anomii moralnej i degradacji człowieka.

Stąd też tego typu inicjatywy środowisk naukowych napawają optymizmem, że współczesna rodzina – jako jedno z najcenniejszych dóbr ludzkości – stawia czoła wyzwaniom cywilizacyjnym, które niosą różnorodne zagrożenia, aby zachować swoją wartość dla przyszłych pokoleń. Sympozjum nie było tylko okazją do naukowych dywagacji, ale celem pierwszorzędym było przedstawienie funkcjonowania współczesnej rodziny polskiej w wielorakich jej wymiarach oraz podniesienie postulatów, które okażą się pomocne dla wzmocnienia rodziny. Współczesna rodzina powinna bowiem stać się strażniczką wartości – szczególnie miłości – powinna nie bać się urzeczywistniać wartości w sobie i wokół siebie. Tylko wówczas możliwa się stanie swoista *metanoia* w obszarze jej funkcjonowania; wtedy rodzina rzeczywiście będzie fundamentem społeczeństwa przyszłości – społeczeństwa żyjącego w obszarze „cywilizacji miłości”.